

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.097/2023/4. szám

A Debreceni Ítéltábla az ifj. dr. Nónay György ügyvéd (cím) által képviselt 'felperes neve' (cím) felperesnek – a dr. Horváth Tímea ügyvéd (cím) által képviselt 'alperes neve' (cím) alperes ellen bűncselekménnyel okozott kár megfizetése iránt indított gyorsított perben a Miskolci Törvényszék 13.P.21.200/2022/18. számú ítélete ellen az alperes 21. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részében helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 24 330 (huszonnégyezer-háromszázharminc) forint másodfokú eljárással felmerült költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 77 854 (hetvenhétezer-nyolcszázötvennégy) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az alperes 2015 júniusában az 'biztosítótársaság1 neve' m.-i fiókvezetője volt, amely fiókban 'tanácsadó neve' pénzügyi tanácsadói és biztosításközvetítői tevékenységét végzett. 'tanácsadó neve' és az alperes közreműködésével 2015. június 11. napján néhai 'felperes elhunyt hozzátartozója neve' befektetési egységekhez kötött életbiztosítási szerződést kötött. A néhai az életbiztosítási szerződés kedvezményezettjeként 'kedvezményezett neve'-t nevezte meg, 2017. májusában a szerződést akként módosította, hogy abban kedvezményezettként a felperest jelölte meg. 'felperes elhunyt hozzátartozója neve' 2017. június 20-án elhalálozott, haláláig abban a tudatban volt, hogy a befektetett összeg a saját nevében van és teljes egészében rendelkezésére áll.

[2] 2015. június 11-én 'felperes elhunyt hozzátartozója neve' P. 100 befektetési egységekhez kötött életbiztosítási szerződésre, valamint kiegészítő biztosítások megkötésére tett ajánlatot a biztosító felé, azonban a 2015. június 30-án benyújtott 328-P. számú „Életbiztosítás-Ajánlat” megnevezésű iratot „a biztosított aláírása” alatti helyen és a „biztosításközvetítő aláírása” alatti helyen is az alperes írta alá. Az ajánlat alapján az 'biztosítótársaság2 neve'8. számú főkötvényt, valamint az ahhoz tartozó eseti díj befizetéséül szolgáló alkötvényt állított ki. 2015. június 24-én a főkötvényre 200 euró biztosítási díj, míg az alkötvényre 24 800 euró eseti díj került befizetésre 'felperes elhunyt hozzátartozója neve' devizaszámlájáról. Az alperes 'felperes elhunyt hozzátartozója neve' tudta és beleegyezése nélkül a nevében 2015. október 1-jén benyújtott okirattal 15 000 euró összegben részleges visszavásárlást kért. Az 'biztosítótársaság2 neve' az igénybejelentés alapján 15 135,85 eurót az alperes testvérének a bankszámlájára utalt, aki a fenti összeget az alperesnek adta át. Az alperes 2016. szeptember 23-án 'felperes elhunyt hozzátartozója neve' nevében újabb részleges visszavásárlás iránti igényt jelentett be, amely alapján a biztosító 297,59 eurót utalt át a bankszámlájára. 'felperes elhunyt hozzátartozója neve'-nak az igénybejelentésekről és az átutalásokról tudomása nem volt. A fenti összegekből 80 000 forintot 2016. őszén az alperes kérésének megfelelően 'tanácsadó neve' átadott 'felperes elhunyt hozzátartozója neve'-nak.

[3] A Miskolci Járásbíróság a 22.Bpk.1578/2022/3. számú, 2022. szeptember 5-én jogerős végzésével az alperessel szemben csalás büntette, csalás vétsége, 5 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt halmazati büntetésül 1 év 4 hónap szabadságvesztést és 200 napi tétel, 2 000 forint egy napi tétel összegű, 400 000 forint végösszegű pénzbüntetést szabott ki. A felperes polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította.

[4] A felperes a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított pererről szóló 2020. évi LXX. törvény (a továbbiakban: Gyptv.) alapján benyújtott keresetében kérte az alperes kötelezését 15 434 euró, valamint ezen összegből 15 136 euró után 2015. szeptember 26-tól, míg 298 euró után 2016. szeptember 19-től a kifizetés napjáig terjedő időszakra a Ptk. szerinti késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamat és a perrel felmerült költségei megfizetésére. Keresetét arra alapította, hogy az alperes a jogerős büntető végzéssel megállapított bűncselekményekkel neki, mint az életbiztosítás kedvezményezettjének ilyen összegű kárt okozott.

[5] Az alperes írásbeli ellenkérelmében a keresetet 4 708 460 forint erejéig elismerte, vitatta a kamatkövetelés jogalapját, és azt, hogy a követelt összeget euróban kellene megtérítenie. Kérte, hogy a bíróság a teljesítési határidőt 24 havi részletben állapítsa meg.

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest a felperes javára 15 174,71 euró és ebből 15 135,85 euró után 2015. szeptember 27-től, míg 38,86 euró után 2016. szeptember 20-tól a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes, az Európai Központi Bank által az euróra meghatározott alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamat, valamint 311 930 forint perköltség megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az állam javára 7 639 forint eljárási illeték megfizetésére, és megállapította, hogy a meg nem fizetett 374 315 forint illeték az állam terhére marad.

[7] Az ítélet indokolásában hangsúlyozta, hogy a büntető végzés szerint az alperes 15 135,85 + 297,59 euró jogtalan átutalásáról rendelkezett, ami összesen 15 433,44 euró; ezen összegből 80 000 forint megtérült, ami átszámítva 258,73 eurót jelent.

[8] Kifejtette, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:522. § (1) bekezdésében foglalt teljes kártérítés elve alapján a károsultat olyan helyzetbe kell hozni, mintha a kára nem is következett volna be. Az alperes a bűncselekményt euró pénznemre követte el, a teljes kártérítés elve alapján a felperest olyan helyzetbe kell hoznia, mintha az eurót nem tulajdonítja el; következésképpen az eltulajdonított eurót kell visszafizetnie. Nincs jelentősége annak, hogy a büntető végzésben az elkövetési érték forintban szerepel, azt csak a helyes büntetőjogi minősítés indokolja. Sem a Ptk. 6:527. § (1) bekezdése, sem más rendelkezés nem zárja ki az idegen pénznemben történő marasztalást, azt az alperes akár devizaszámla nyitását követően, akár készpénzváltással képes teljesíteni. Emellett méltánytalan lenne a felperesre, ha az árfolyamemelkedés hatását nem realizálhatná; az alperes számára is előre látható volt (Ptk. 6:521. §), hogy az euró árfolyama változhat, az akár jelentősen emelkedhet. Mindezekre tekintettel az alperest a kár megfizetésére euróban kötelezte.

[9] Rögzítette, hogy a Ptk. 6:532. §-a szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes, a kár a felperes által megjelölt időpontokban következett, a következő naptól az alperes késedelembe esett és kamat fizetésére köteles, amelynek mértéke ugyanakkor az eurót kibocsátó Európai Központi Bank euróra meghatározott alapkamatával egyező mértékű.

[10] A teljesítési határidőt a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 344. § (1) bekezdése alapján határozta meg, mivel a kötelezettség részletekben történő teljesítésének elrendelését nem találta indokoltnak.

[11] Figyelembe vette, hogy az alperes tőke-és kamattartozása meghaladja a 6 millió forintot, így havonta 250 000 forintot meghaladó összeget kellene teljesítenie, amelyre igazolt jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján nem képes, hiszen az öt fős család megélhetésére csupán 220 000 forintja marad a levonások után. Egy ilyen hosszú időtartamú részletfizetés nyilvánvalóan sérti a felperes követelése mielőbbi megtérüléséhez fűződő érdekét. Értékelte, hogy a kárt az alperes bűncselekménnyel okozta, az 6-7 éve nem térült meg, így a részletfizetési kedvezmény biztosítása nem indokolt.

[12] Akként rendelkezett, hogy a 98%-ban pernyertes felperes perköltségét az alperesnek meg kell térítenie a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján. A felperes részére a jogi képviselettel felmerült perköltséget rendelte megtéríteni, melynek mértékét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 3. § (2) bekezdésének b) pontja alapján határozta meg. Kötelezte a felperest a pervesztességével arányos illeték megfizetésére, és megállapította, hogy a fennmaradó összeg az alperes részére biztosított személyes költségmentesség miatt az állam terhére marad.

[13] Az alperes a fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával marasztalásának összegét 4 720 475 forintra és járulékaira leszállítani, valamint kérte ezen összeg megfizetésére 24 havi részletfizetést engedélyezését. Akként érvelt, hogy a jogerős büntető végzésben foglaltak szerint a bűncselekmény elkövetésével összesen 4 800 475 forint kárt okozott néhai 'felperes elhunyt hozzátartozója neve'-nak, melyből 80 000 forint megtérült. A büntetőeljárásban az okozott kár összegét tehát forintban határozták meg; a 2015. és a 2016. évben ténylegesen is 4 720 475 forinttal gazdagodott. Kiemelte, hogy néhai 'felperes elhunyt hozzátartozója neve'-nak a bűncselekmény elkövetésének idején nem volt euró bankszámlája, tehát az összegeket neki is forintban, az akkori árfolyamon utalták volna ki; míg a néhai halála után a felperes részére 308,05 euró/forint árfolyamon számítva 4 669 409 forintot teljesítettek volna. Az elsőfokú ítéletben terhére megállapított euróban meghatározott kötelezettség jelenlegi forint ellenértéke ennél jelentősen magasabb. A felperes a néhai halálát követően a még meglévő összeg egy részét is forintban kapta meg, vélelmezhetően, ha a teljes összeg rendelkezésre állt volna, azt sem kizárólag euróban kapta volna kézhez.

[14] A részletfizetéssel kapcsolatban előadta, hogy időközben céget alapított, új vállalkozásba kezdett, így nagyobb bevételre számíthat, mint amiről 2023. januárjában nyilatkozott. Amennyiben a felperesi követelés megfizetésére egy összegben kötelezi a bíróság, az magában hordozza az ellene indítandó végrehajtást, amely 24 hónapnál tovább húzódhat, így sérülni fog a felperes mielőbbi megtérüléséhez fűződő érdeke.

[15] A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes kötelezését a másodfokú eljárásban felmerült költségei megfizetésére. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság helytállóan marasztalta az alperest euró összegben. Továbbra is ellenezte a részletfizetés engedélyezését, figyelemmel arra, hogy az alperes 8 éve tulajdonította el az öt megillető 15 174,71 eurót, az eltelt idő alatt bocsánatot nem kért és kísérletet sem tett a törlesztésre. Ő maga 74 éves, a bűncselekmény a megélhetését súlyosan veszélyeztette.

[16] Az ítéltábla a fellebbezést a Gyptv. 12. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el és megállapította, hogy az nem alapos.

[17] Az ítéltábla a Gyptv. 1. §-a szerint alkalmazandó Pp. 370. § (1) bekezdése alapján – lényeges eljárási szabálysértés, illetőleg téves anyagi pervezetés hiányában – az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül.

[18] Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a Ptk. 6:522. § (1) bekezdésében foglalt teljes kártérítés elve alapján az alperes az okozott kárt euróban köteles megtéríteni. Az alperes a kárt akként okozta, hogy néhai 'felperes elhunyt hozzátartozója neve' tudta és beleegyezése nélkül hamis okiratokat nyújtott be, amelyek alapján a néhai tulajdonát képező euró összegből 2015. szeptember 26. napján 15 135,85 eurót, majd 2016. szeptember 19. napján 297,59 eurót utaltak ki a részére. A kár az euró kiutalásával bekövetkezett, mivel az összeg ekkor kikerült a néhai rendelkezése alól, nem volt jelentősége annak, hogy a kár bekövetkezését követően annak tényleges kifizetése az alperesnek vagy más személynek milyen pénznemben és milyen árfolyam figyelembevételével történt meg. A felperes kára tehát euróban keletkezett, az általános bírói gyakorlat szerint az idegen pénznemben keletkező kár megtérítésére a károkozó ezen pénznemben köteles (lásd BH2006.111., Kúria Gfv.30.010/2015/3.).

[19] A jogerős büntető végzésben a kár összegét ugyan forintban határozták meg, azonban a büntető végzés a Pp. 264. § értelmében a polgári perben eljáró bíróságot csak annyiban köti, hogy nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt; azaz a polgári bíróság csak a bűncselekmény elkövetése és az annak alapjául szolgáló tények körében nem térhet el attól (BDT2010. 2249). A büntető határozat ugyan az okozott kár összegét forintban határozta meg, ez azonban a fentiek szerint a bűncselekmény vagyoni következményeiről döntő polgári bíróságot nem köti, nem akadályozza az alperes euróban történő marasztalásának.

[20] Megjegyzi az ítéltábla, hogy az alperes először a fellebbezésben hivatkozott arra, hogy néhai 'felperes elhunyt hozzátartozója neve'-nak a bűncselekmény elkövetésének idején nem volt euró bankszámlaszáma, mely a Pp. 373. § (2) bekezdésébe ütközik, ezen tény azonban a kifejtettek szerint nem is releváns.

[21] Az ítéltábla maradéktalanul osztotta az elsőfokú bíróság teljesítési határidővel kapcsolatos érveit is, azok megismétlése nélkül a fellebbezésre tekintettel rögzíti a következőket.

[22] A PK 187. számú állásfoglalás szerint az ítéletben megszabott kötelezettség teljesítési határidejének megállapításánál az eset összes körülményét figyelembe kell venni, döntő tényező lehet a követelés jogcíme, rendeltetése, a felek helyzete és perbeli magatartása. A következetes bírói gyakorlat hangsúlyosan veszi figyelembe a részletekben történő teljesítés engedélyezésénél a követelés jogcímét és a kötelezett fizetéshez való hozzáállását (Kúria Gf.I.32.263/2000/9.). A teljesítési határidő meghatározása során a felperes és az alperes körülményeit, méltányos érdekeit egyaránt figyelembe kell venni, hangsúlyosan kell értékelni, hogy a kötelezett önként megkezdte-e az általa vállalt részletekben történő teljesítést (Fővárosi Ítéltábla 3.Pkf.27.358/2014/3., Debreceni Ítéltábla Pkf.I.21.153/2017/2.).

[23] Ahogyan az elsőfokú bíróság is rámutatott: hangsúlyosan értékelendő a teljesítési határidő meghatározása során, hogy az alperes a felperes kárát szándékos bűncselekménnyel okozta, a kár több, mint 7 éve bekövetkezett, ennek ellenére az alperes annak visszafizetését meg sem kezdte, csupán 'tanácsadó neve' adott át 2016. őszén adott át 'felperes elhunyt hozzátartozója neve'-nak 80 000 forintot. Az alperes kérelmének teljesítése esetén a teljes összeghez a felperes csak mintegy további 2 év elteltével, azaz összesen mintegy 10 év alatt jutna hozzá, mely a felperes teljesítéshez fűződő érdekét súlyos sértené. Kiemelten vette figyelembe az ítéltábla, hogy az elsőfokú ítéletet követően az alperes az általa vállalt részletek megfizetését sem kezdte meg.

[24] Az elsőfokú bíróság helytállóan mérlegelte továbbá, hogy az alperes igazolt jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján a havi 250 000 forintot meghaladó fizetési kötelezettség vonatkozásában teljesítőképességgel sem rendelkezik. Önmagában azon bizonyítatlan alperesi előadás, hogy újonnan indult vállalkozásából további bevételre számíthat, nem elegendő teljesítőképességének igazolására. A fellebbezés helytállóan utal arra, hogy önkéntes teljesítés hiányában a teljesítési határidő lejártát követően a felperes a teljesítést bírósági végrehajtás útján kényszerítheti ki, ennek kockázatát ugyanakkor az alperes vállalta a károkozaskor.

[25] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján, annak helyes indokaira tekintettel, helybenhagyta.

[26] Az alperes fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni a felperes másodfokú eljárással felmerült költségét, amely a Rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerint megállapítható ügyvédi munkadíjból áll. A másodfokú eljárásban felszámítható ügyvédi munkadíjat a fellebbezésben vitatott érték alapul vételével kell számítani: az elsőfokú bíróság 15 135,85 euró megfizetésére kötelezte az alperest, melynek forint ellenértéke a fellebbezés benyújtásának időpontjában 5 693 653 forint volt, ebből a fellebbezés 4 720 475 forintot nem érintett. A fellebbezéssel vitatott érték így csupán 973 178 forint volt, melyhez igazodóan az ügyvédi munkadíj összege a Rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján csupán 24 330 forint a fellebbezési ellenkérelemben felszámított 155 965 forinttal szemben. Az ítéltábla a felperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségét ennek figyelembevételével állapította meg a rendelkező részben foglaltak szerint.

[27] Az alperes részére engedélyezett személyes költségmentesség folytán a le nem rótt fellebbezési illetéket a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam viseli.

Debrecen, 2023. április 25.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Répássy Árpád s.k. bíró